

Prosjekt «DIAKONI I LATVIA»

– Imponerende oppslutning om diakonikonferanse

ROAR MELAND

Diakonalt samarbeidsprosjekt

Prosjekt «Diakoni i Latvia» er et samarbeid mellom Diakonhjemmets teologiske høgskole, Norsk Diakonihøgskole, Norsk Misjon i Øst og Det Norske Diakonforbund. I Diakonos nr. 1/93 presenterte vi bakgrunnen for prosjektet som er kommet i stand etter initiativ fra Den evangelisk lutherske kirke i Latvia. Kirken har bedt om assistanse i forbindelse med dens reorganisering etter frigjøringen fra Sovjetunionen. Norge er spesielt bedt om å bistå med utviklingen av diakonien i kirken. Den lutherske kirke er historisk den største i Latvia og har noe av det samme folkekirkepreg som Den norske kirke. Her ligger kanskje noe av årsaken til at vår søsterkirke i Latvia ønsker norsk bistand.

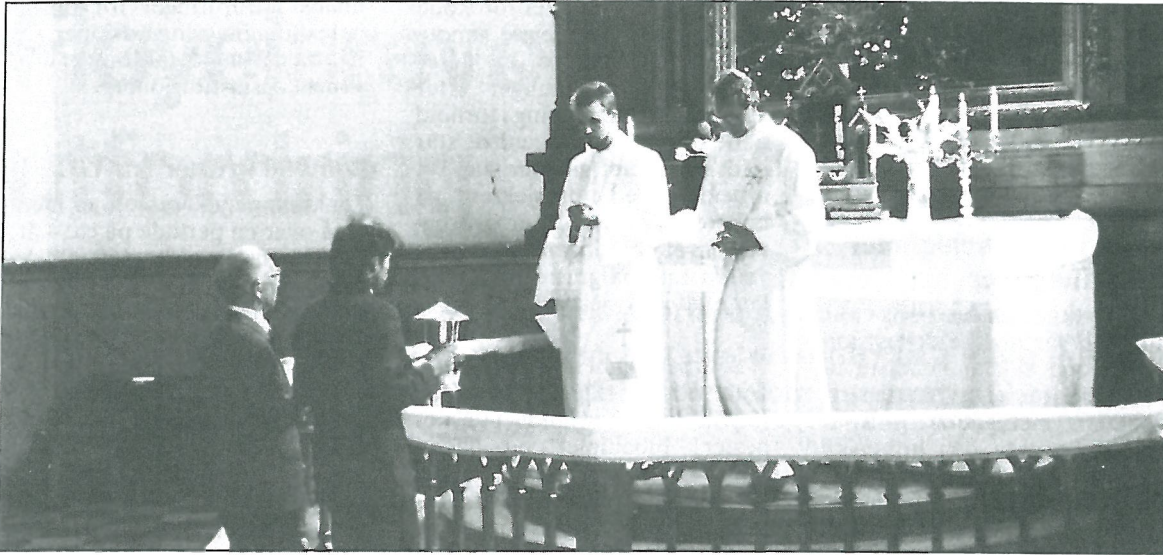
I Latvia er den materielle nøden stor. Midt opp i denne situasjonen preges samfunnet av motsetninger mellom folkegrupper, primært mellom latviere og russere med forskjellig språk og med forskjellig kirketilhørighet. Selv om det kommunistiske regime er falt, så preges folket fortsatt av at det har levet under et system hvor det å tenke og handle selvstendig var utelukket. Alt ble utført etter direktiver ovenfra. En total mentalitetsendring vil ta tid. Dette må vi ta hensyn til i vår forventning om raske endringer.

Hunger etter kunnskap

Besøket i Latvia varte i vel en uke mens selve konferansen ble holdt over tre dager i kirkeledelsens nyoppussede lokaler i gamlebyen i Riga. Konferansen startet med messe som ble forrettet av erkebiskop Jānis Vanags og assistert av generalsekretær Roar Meland.

Tema for første dag var «**Den teologiske basis for diakonien**» hvor førsteamanuensis Alf B. Oftestad startet med å gi en innføring i den bibelske basis for diakonien og Jesus som den store diakon. Rektor Jan Gossner og høgskolelærer Guro Hellgren foreleste om «Gudstjenesten som sentrum for diakonien, forutsetning og inspirasjon til diakonalt arbeid».

Tema for andre dag var «**Diakonien og samfunnet**», hvor soknediakon Mari Wirgenes og Alf B. Oftestad tok opp forholdet mellom likheter og ulikheter mellom diakoni og generelt helse- og sosialarbeid, diakoninstitusjoner, frivillige i diakonalt arbeid – utvelgelse, opplæring og oppfølging, og nettverksarbeid. På ettermiddagen den andre dagen var det lagt opp til «workshops» hvor deltakerne kunne velge mellom temaene familierådgivning, alkoholisme, abort og de eldre.

Erkebiskop Jānis Vanags og generalsekretær Roar Meland sammen om høymesse i Saldus.
Foto: Roar Meland.

Det viste seg imidlertid når de skulle velge tema at allé ville ha undervisning om samtlige tema. Og det var undervisning/forelesning de ville ha, ikke selvstendig arbeid med problemstillinger. Dette var en stor utfordring til våre improvisasjonsevner og evner til utholdenhet. Men forsamlingen viste slikt engasjement og hunger etter kunnskap at vi ble overtalt til å etterkomme deres ønsker om forelesninger i plenum som varte langt ut over tidsskjema.

Tredje dags tema var «**Menighetsdiakoni**», hvor Roar Meland foreleste om den alminnelige og den spesielle diakoni, fra det bibelske utgangspunkt og til organiseringen av diakonien i kirkene i dag. Mari Wirgenes og Jan Gossner lærte forsamlingen om hvordan man bygger diakonale menigheter. Denne ettermiddagen klarte vi også å overtale forsamlingen til å bli med på gruppearbeid og inndeling i «workshops» som de hadde nektet å være med på dagen før.

Det var derfor ekstra gledelig å oppleve at diskusjonen gikk livlig i gruppene og at de etter

hvert var i stand til selv å finne svar på spørsmål som ble stilt. I utgangspunktet ventet forsamlingen å få med seg ferdige svar på de mange spørsmål og problemer som de sliter med. Vi presiserte hele tiden at vi ikke var kommet for å gi våre løsninger på utfordringene i Latvia, men at vår intensjon med konferansen og prosjektet er å hjelpe dem i gang med selv å finne løsningene som passer for Latvia. Bare på den måten kan de vokse og utvikle seg som enkeltmennesker og kirke med selvrespekt.

Lekfolket engasjeres

Den evangelisk lutherske kirke i Latvia har tradisjonelt vært en prestestyrt og prestedominert kirke. Kirken har ikke på samme måte som her i Norge hatt et myndig lekfolk. På denne bakgrunn er det interessant å konstatere at deltakelsen på konferansen slo alle prognoser – vi hadde regnet med toppen 75 deltakere – og at majoriteten av deltakerne var lekfolk fra vel 50

menigheter rundt om i landet. De er vant til å se på seg selv og sin kirke som fattig på ressurser. Dersom kirken oppdager de enorme ressursene som ligger i alle engasjerte og brennende frivillige, leke medlemmer av kirken, da er det fremtid og håp for kirken. Det primære mål med diakoniprojektet i Latvia er å utvikle det frivillige diakonale arbeid. Da mener vi diakonalt arbeid i vid forstand. Dette betyr ikke at diakonembetet ikke er nødvendig i kirken. Tvert imot – hensikten med å utvikle diakonstillinger (den spesielle diakoni) på forskjellige nivåer i kirken er nettopp for å stimulere, utvikle og veilede lekfolket i det diakonale oppdrag som Jesus har kalt alle kristne til å realisere (den alminnelige diakoni).

De unge tar over ledelsen

Kirkens hovedadministrasjon, konsistoriet, preges av at det er de unge som har tatt over ledelsen av kirken. Den nyvalgte erkebiskopen, Jānis Vanags, er så vidt passert 30 år. Den øvrige

stab synes også å bestå av medarbeidere som er mellom 30 – 40 år. Det er påfallende hvordan alle behandler Jānis Vanags respektfullt til tross for hans unge alder. Valget av ny erkebiskop har ikke skjedd uten motsetninger og rivalisering.

Besøk i lokalmenigheter og institusjoner

Etter at konferansen i Riga var slutt, ble vår norske delegasjon splittet opp slik at vi reiste til forskjellige deler av Latvia og besøkte menigheter. Roar Meland besøkte den lutherske menigheten i Saldus, den menigheten Jānis Vanags var sokneprest i før han ble valgt til biskop. Første møte i Saldus var med en gruppe ungdommer som ønsket impulser til hvordan de kunne engasjere seg i menighetens diakonale arbeid. Samme kveld skulle de ha sitt første åpne ungdomstreff. Senere på dagen hadde vi møte med ca. 30 frivillige diakoniarbeidere i menighe-

tene og representanter for Røde Kors. Det imponerende i møte med disse frivillige er deres engasjement og hunger etter kunnskap og veiledning i forhold til de store utfordringene de står midt oppi. Det gir mer status å arbeide med prosjekter på høyere plan, men vi er overbevist om at virkningene blir større ved at folk på grasrotnivå trekkes med i prosjekter.

Som sagt så besøkte vi menigheter i forskjellige områder av Latvia hvor vi holdt gudstjenester, bibeltimer og hadde møter med medarbeiderne. Men vi besøkte også sykehus, aldershjem, institusjon for blinde og hadde møter med ledelse, personale og beboere. Disse besøkene viste oss blant annet de enorme utfordringene latvierne står overfor når det gjelder utdanning av personell og ikke minst utdanning som skaper nye holdninger til menneskeverd. Her er ikke minst

mange utfordringer for diakonale utdanningsinstitusjoner. Og hva med å utvikle ordninger med vennskapsinstitusjoner?

200.000 kroner fra UD

Diakoniprojektet, som er ment å gå over en periode på ca. 4 år, har et budsjett på kr. 460.000. Vi søkte om støtte fra Utenriksdepartementets Østeuropasekretariat. De har støttet prosjektet med kr. 200.000. Våre myndigheter viser på denne måten at de ser på kirkens arbeid som en viktig demokratibyggende faktor i Latvia. Siden UD støtter prosjektet, fant vi det også naturlig å be om et møte med den norske ambassadøren i Latvia, Torbjørn Aalbu. Han tok imot oss i ambassadens lokaler og viste interesse for vårt besøk i Latvia og det videre arbeid med prosjektet. Ambassaden vil bli løpende orientert om utviklingen.

Veien videre

Det primære mål ved vårt engasjement i Latvia er utvikling/organisering av diakonien i Den lutherske kirke på lokalplanet og nasjonalt plan. I fortsettelsen planlegger vi derfor samarbeid med kirken sentralt i tillegg til samarbeid med 3 – 4 lokale menigheter i forskjellige deler av landet. Kirken i Latvia vil søke å finne kandidater fra de forskjellige menighetene som kan skoleles til å lede det diakonale arbeid i menighetene. Disse vil få tilbud om utdanningsopphold i Norge kombinert med veiledning fra norske diakoner som drar til Latvia for å virke i kortere og lengre perioder. Vår erfaring er at veiledning er en god måte å sikre faglighet, kvalitet og bærekraft over tid. Prosjektet vil vare i ca. 4 år. Det vil ikke få store dimensjoner. Vi tror at det er mest tjenlig å starte med et oversiktlig prosjekt som lettere kan organiseres og evalueres.

På sight-seeing i Riga. Fra venstre: guiden, Mari Wirgenes, Guro Hellgren, Jan Gossner og Alf B. Oftestad.
Foto: Roar Meland.